

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX.

Ч. 162. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 17-го липня 1941.

No. 162. Jersey City, N. J., Thursday, July 17, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНГРЕС ЗМАГАЄТЬСЯ ЗА ЗАДЕРЖАННЯ НОВОБРАНЦІВ У ВІЙСКУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт заявив, що якщо Конгрес не ухвалить закону, на основі якого будуть задержані новобранці та члени національної гвардії довше у війську як це було приписано, американська армія опиниться в дуже грізному становищі. Бо якщо Конгрес не переголосує того закону, то майже дві третіх всіх тих, що служать при війську, за кілька місяців повернуть до цивільного життя.

Підсекретар війни, Роберт Петерсон, написав листа до спікера Рейбуна, в якому сказав, що демобілізувати тепер армію, означало б просто гратися з катастрофою. Шеф американської армії, ген. Маршал, складаючи звіт перед Сенатським Комітетом Військових Справ, заявив, що звільнення стільки людей з армії спричинить національну трагедію. Цілий Конгрес перейнятий тепер справою звільнення чи задержання новобранців.

У цій справі почнеться небаром гаряча дискусія.

ПОЧНЕТЬСЯ ПРОЦЕС НІМЕЦЬКИХ ШПИГУНІВ.

БРУКЛІН (Н. Й.). — Перед федеральним судом почнеться на днях великий процес проти німецьких шпигунів за злочини, поповнені проти Злучених Держав Америки. На лаві обвинувачених засяде 33 осіб, здебільш німецьких підданих, або американських горожан німецького походження. Їх обвинувачують в збиранні різних інформацій, головню з ділянки воєнної продукції, шпionaжі й саботажах. Німецький уряд фігуруватиме як один з головних співвинних в тому найбільшому того рода процесі.

СОЦІАЛІСТИ-ТРОЦЬКІСТИ НАМАГАЮТЬСЯ ДОКОНАТИ ДЕРЖАВНОГО ПЕРЕВОРОТУ

СТ. ПОЛ (Міннесота). — 29 членів Соціалістичної Робітничої Партії як рівнож троцькістського відламку комуністичної партії засяде скоро на лаві обвинувачених перед федеральним судом за намагання скинути уряд Злучених Держав Америки. Акт обвинувачення закидає їм, що вони плянували революцію на взір російської з 1917 р., та мали звязки з Троцьким, що жив в Мексико Сіті, від якого діставали вказівки та поради як „робити революцію” в Америці. Обвинувачені мали рівнож розкладати при допомозі агітаційної літератури американську армію та маринарку.

ВЕЛИЧЕЗНА БІЛЬШІСТЬ АМЕРИКАНЦІВ ПРОТИ ВІЙНИ.

ШКАГО. — Роберт М. Готчінс, голова шікагівського університету, проголошуючи вислід спробного голосування про наставлення американців до війни, вівзав уряд Злучених Держав Америки посередничати в справі замирення між Німеччиною та Англією. Спробне голосування, перепроводжене організацією „Америка Перша” вказало, що на кожних десять громадян сім є рішучо проти інтервенції. Велика більшість американських горожан рівнож висказалася в згаданому спробному голосуванні, що Конгрес, а не президент, має рішати про евентуальне вступлення Америки до європейської війни. Назагал, понад 80% американців є проти війни, каже Готчінс.

ТЕФТ ЗАКИДУЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ ЗЛОМАННЯ КОНСТИТУЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Тефт, син бувшого президента Злучених Держав Америки, який сам також старався кандидувати з рамени Республіканської Партії в 1940 р., закинув президентові Рузвельтові, що він, впроваджуючи американське військо на Ісландію, нарочно й без конгресової ухвали старається змішати Америку в європейську війну.

ВІДПІЛИЛИ НІМЕЦЬКІ КОНСУЛИ ДО ЄВРОПИ.

НЬО-ЙОРК. — Американський корабель „Вест Пойнт” виплив з Нью-Йорку в напрямі Лізбони, везучи понад 500 видалених президентом Рузвельтом німецьких і італійських консульських урядовців. Німецькі консули домагалися, щоб американські власті продовжили їм побут, аж вони зможуть дістати другий корабель до Японії. Однак департамент стеїту відкинув їх просьбу й вони мусіли їхати через англійську бльокаду. Між відїжджаючими були два головні німецькі консули в Злучених Державах д-р Йоганнес Борчерс і сот. Фріц Відеман.

СЕНАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ АНУЛЮВАННЯ НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО ЗАКОНУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Картер Глас, демократ з Вірджинії, є за негайним відкиненням неутральності закону та приверненням свободи на морі для американських кораблів. Ціль такої акції, твердив сенатор, має показати Гітлерові, що американський нарід не боїться його й не дається застрашити його методами.

ТУРКИ ДОНОСЯТЬ ПРО ПОВСТАННЯ В СОВЕТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Нью-Йоркська газета „СМ” з дня 15. липня ц. р. в новинці п. з. „Турки зачувають, що на Україні було повстання”, подає, що Мартін Агронський, радіовий кореспондент „Нейшенел Бродкестінг Корпорейшен” в Анкарі, згадавав про спроби революції в Советській Україні минулого тижня.

Згадана газета передає комунікат цього кореспондента такими словами: „Достовірні дипломатичні чинники подають, що минуло о тижня німецькі „п'ято-колонівці” та українські націоналісти намагалися викликати сепаратистичну революцію. Революція була старанно підготована й одного дня вибухли повстання заворушення. Однак вибух повстання був скоро здушений. Велика більшість населення Советської України, як здається, остала лояльною до Советів... Провідників повстання місцеве населення піддало владі. Подібне повстання було рівнож на Білорусі, але його скоро здушено”.

РУЗВЕЛТ ПЛАНУЄ КАРІБСЬКУ ФЕДЕРАЦІЮ

Президент Рузвельт накреслив плян економічної федерації карібських островів, щоб тим робом допомогти латинським народам, що скорше як хто інший, можуть почути наслідки теперішньої війни. Американські спеціалісти вичерпували плян англійсько-американської федерації для розв'язки економічних питань мільонів латинських народів, що замешкують Кубу, Гаїті, Джамейку, Сан Домінго, Порто Ріко і Лівочі Острови.

КАНАДА ОГРАНИЧУЄ ПРОДАЖ БЕНЗИНИ

Щоб заощадити на бензині, канадський уряд постановив обмежити продаж її, щоб тим робом заощадити потрібне для війни паливо. Покищо не вільно продавати бензину від 7. години вечера до 7. години ранку, як також заборонено продавати її в неділі.

СОВЕТИ ДАЛІ ГОЛОСЯТЬ ПРО НИЩЕННЯ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК „ЧАСТИНА ЗА ЧАСТИНОЮ”

„Нью Йорк Таймс” подає за своїм кореспондентом з Швайцарії, що звідомлення советської начальної команди говорять про розгортання німецької армії, що наступає на Ленінград. Ту армію, кажуть Совети розгромлено, або змушено відступити на захід. В окрузі Вітебська, кажуть Совети, обидві воякості сторони понесли важкі втрати. Тільки в Україні німці мають деякі успіхи, про які ще не можна сказати нічого певного, бо советські війська беруться постійно до проти-наступів. В Басарабії, кажуть Совети, знищено всі ті німецько-румунські коюми, що пробували перейти Дністер. Далі говориться про хаос у німецьких рядах та про значне число нових німецьких полонених.

НЕМА НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК У КИЄВІ

Такі заявляють нацистські провідні кола у зв'язку з поголосками, що вже кружляють від кількох днів теж і в світовій пресі, а які раз кажуть, що німецькі війська під Києвом, а другий раз, що вже бються на вулицях Києва. А далі, що німецькі летуни бомбардують різні промислові й комунікаційні центри по різних містах України. Між іншим згадують за Чернівцями.

НІМЦІ НАБЛИЖАЮТЬСЯ ДО ЛЕНІНГРАДУ

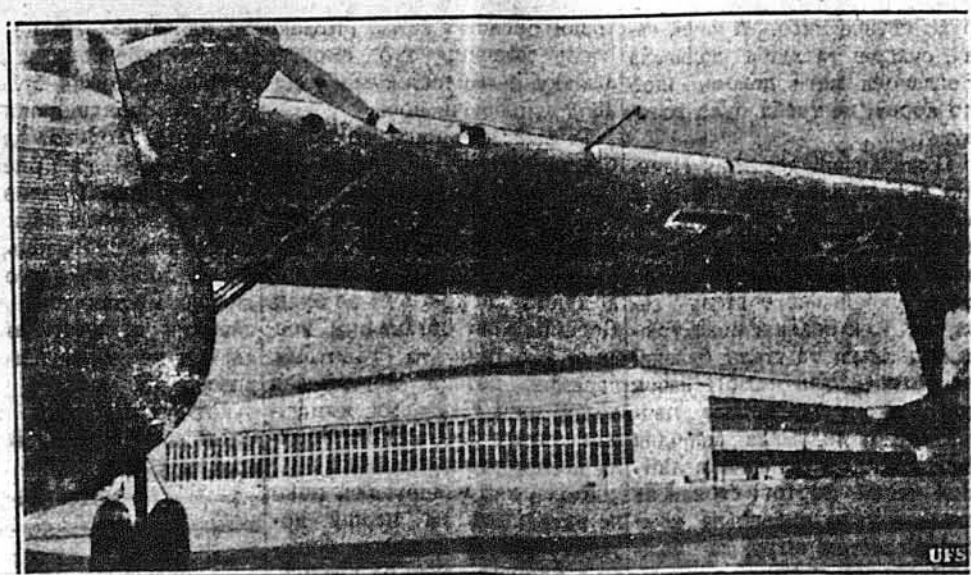
Советські звідомлення кажуть, що німці відбиті в їхніх наступках на Ленінград, а нацистські кола розповідають, що німці вже наближаються до Ленінграду з своїми „ножичами”. Та офіційне німецьке звідомлення нічого про це не говорить і збуває події на сході кількома словами.

ВПЕРТО Б'ЮТЬСЯ, АЛЕ НЕ ВИГРАЮТЬ

З Берна, столиці Швайцарії, доносить кореспондент часопису „Нью Йорк Таймс”, що советське військо бореться дуже завзято та ставить впертий і сильний опір. Але, каже цей кореспондент, советська армія таки буде переможена, бо вже є лозаки „розкладу червоної армії”. Німці мають твердити, що советська армія не буде спосібна до більших проти-наступів, бо вся комунікація є знищена, а вона й без того не була добра. А модерна війна вимагає добрих комунікаційних засобів.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВИГРУ В СЕРПНІ

Кореспондент часопису „Нью Йорк Таймс” з Анкари, Туреччина, подає, що німецькі джерела заповідають, що Росія буде розгромлена в серпні. Він каже, що саме тепер Німеччина береться захоплювати самі найбільші промислові центри України, а це відібеться сильно на продукції Советів.

НОВА ЛЕТНИЧА БАЗА. — У Квонсет Пойнт, у стеїті Ровд Айленді, збудовано нову летничу базу. Вона має 550 акрів поверхні. Служить на ній коло 5,000 робітників.

БРИТАНІЯ В СОЮЗІ З СОВЕТАМИ І РОСІЙСЬКИМ НАРОДОМ, КАЖЕ ЧОРЧІЛ

ЛОНДОН. — Вінстон Чорчіл, британський прем'єр, заявив бундючно в палаті послів, що очевидно, Британія є тепер у союзі з СССР, та що російський нарід є тепер союзником. Далі заявив, що советсько-британський договір має за собою британців і всі домінії, а з другого боку російський нарід є знову за советським урядом. Всі вони є об'єднані проти спільного ворога. Однак цей союз, казав Чорчіл, не є союзом з комунізмом.

ЗАПОВІДАЄ ПОЛЬСЬКО-СОВЕТСЬКУ ЗГОДУ.

Далі Чорчіл заповів, що в скорому часі будуть подані дані про советсько-польську згоду. „Наразі”, казав він, треба головню радіти тою доброю новиною, яка прийшла в Сирії, де вже дійшло до замирення.

ТАКИ ДОМАГАЮТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСЬКА.

ЛОНДОН. — Американські кореспонденти доносять з Англії, що там починають шораз частіше говорити про те, що Британія не обійдеться без американського війська, якщо має віднести перемогу над Німеччиною на європейському континенті. Між іншим лорд Ванзіварт, бувший підсекретар міністерства заграничних справ, заявив, що якби поміч Англії не дістала з Америки, то вона таки буде невистарчалною, якщо не зявиться в Європі нова Американська Експедиційна Сила, як це було минулої світової війни. Далі він заповів, що Совети таки не виграють війни з Німеччиною. А про советсько-британський союз сказав Ванзіварт таке, що він не сприяє поширенню світової революції, бо комунізм не надається до експорту в такій мірі, як нацизм.

НАЦИСТСЬКА ПРЕСА АТАКУЄ АМЕРИКУ І ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА.

БЕРЛІН. — „Нью Йорк Таймс” подає, що німецька преса повна нападів на „Атлантийську політику” президента Рузвельта і американського уряду. Каже, що американські балачки про окупацію Азорів і т. п. є „провокацією”. Далі та преса пише ще таке, що президент Рузвельт шукає способу, як „пхнути американський нарід до війни” і то „разом, рамя об рамя, з більшевиками”. Пишеться у тій пресі теж про „інструкції” ніби давані американським маринарці, що мають „викликати інцидент” за всяку ціну, щоб прискорити формальне вступлення Злучених Держав до війни.

ЯПОНІЯ ПОДІЛЕНА ЩОДО ВІЙНИ.

ШАНГГАЙ. — Американські кореспонденти з Далекого Сходу є тої думки що в Японії є тепер в урядових колах дві думки: Одна є за напад на Сибір і війну з Советами, а друга, щоб Советів не чіпати, й іти на полудне. Те останнє мабуть відноситься до японського наступу на Французький Індокитай, а можливо на Голандську Індію, або Тайленд. Кажуть, що Совети мають мати на Далекому Сході поважніші воєнні сили, а також до 100 субмарин, що моглиб нанести Японії багато шкоди.

НІМЕЦЬКІ „ПОГРОЗИ”.

БЕРЛІН. — Деякі американські кореспонденти так зрозуміли найновіші гострі виступи нацистської преси і високих нацистських урядовців проти президента Рузвельта, що подали до американських газет, що вони не будуть здивовані, якщо дипломатичні відносини між Німеччиною і Злученими Державами булиб зірвані на протязі найближчих 48 годин.

ПОЛЯКИ НАЗНАЧУЮТЬ ПОСЛА ДО МОСКВИ.

ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнання, як подається через радіо, радить над тим, кого має вислати послом до советського уряду в Москві.

З МОСКВИ ДО КАЗАНЯ.

МОСКВА. — Головний урядовий апарат уже має бути перенесений з Москви до Казаня. Та так буде, що частина советського уряду буде урядувати надалі в Москві. Так буде цілком певно з Лозовським, заступником комісара заграничних справ.

БІДЛІ ПОМАГАЄ.

ЛОНДОН. — Бувший американський посол до Польщі, А. Дрексл Бідл, що тепер є надалі американським послом при польському уряді на вигнання, як оголошують, дуже вплинув на тон і зміст советсько-польських переговорів. Про це буде оголошено в Вашингтоні окрема декларація. Таке передають польські газети.

ПРОТИ МАДЯРІВ.

БУКАРЕШТ. — Румунія не може забути мадярам захоплення Трансильванії. В урядовім розпорядку почти сказано, що в листах можна користуватись тільки такими мовами: румунською, німецькою й італійською. Це має бути звернене в першу чергу проти мадярської мови. Також позвільнювано з посади учителів, що є мадярського роду.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить писати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ЗБРУЧ РІЧКУ ПРОХОДИЛИ...

Половина липня 1919 року. Галицька Армія наближається до Збруча. Український стрілець, що стояв у бойовій лінії від 1. листопада 1918 року, відпирючи весь той час польські наступи на українську землю, здобувся тоді ще на славу Чортківську офензиву. Ще раз натиснув на ворога, ідучи на штики, бо не було чим стріляти... І гнав його зпід Чорткова аж під самий Львів. Та прийшли нові й свіжі сили армії ген. Галера, сформовані й википановані в Франції за гроші Аліантів. Прийшли ті польські сили, піддуривши Аліантів, що воюватимуть з більшевиками...

І так, вистрілюючи останні набой, відступали українські стрільці за Збруч. А там, діставши дещо зброї від наддніпринських братів, пішли разом з ними виганяти з України другого наїзника — московських большевиків.

Але тає є, що не одну річку переходили не так давно теж і ті, що в липні 1919 року випирали галицьке військо за Збруч. А як в 1919 і 1920 роках мусіли покидати українські землі українські воїни й іти на чужі землі, то так само, не так давно, покидав Польщу і польський воєк. І як в згаданих вище роках покидала Україну українська влада, блукаючи від одної столиці до другої й шукаючи на чужині притулку, так і тепер, не так давно, шукав притулку теж і той польський уряд, що тепер опинився на вигнанню в Лондоні.

З наболілої душі українського стрільця, що покидав галицьку землю і переходив Збруч, виривались в 1919 році гіркі слова жалю з того приводу, що не зважаючи на те, що стільки проляло крові за незалежну Україну, а проте вдержатись не було сили. З цієї самої пісні пляла теж і погроза, що Польща за те все гірко відплатить, та що ще задрожить Варшава...

Тепер теж і поляки плачуть на гробі втраченої вітчизни, шукаючи по чужих державах симпатій, порятунку. І ніхто з українців їм у тому шкодить. А як інакше було з польського боку з відношенням до українського уряду, що в 1920 році і пізніше шукав притулку в чужих державах. Чи не мусів він тоді покидати Австрії, бо цього вимагало від неї Польща? Чи не було такого самого польського натиску на Чехословаччину і чи український уряд не був через те змушений покидати теж і Прагу? Чи не було важкого переслідування усіх тих, що боролись за волю українського народу? Чи їм дозволяла польська влада вертати у рідне село?

Так, перехід за Збруч був ударом в українську державність. Але тільки з одного боку — галицького. За загально-українського боку перехід за Збруч був подією великанської ваги. Був здійсненням української соборницької ідеї, яке дїпняло свого вершка у спільний наступ на Київ і здобуттю його військами Східної й Західної України.

Ось так: зпід Сяну і Дністра — через Збруч до Дніпра. І навпаки. Завжди через річку Збруч. Але не як ту, що є границею, але як ту, що є посередині — Східної й Західної України.

ПОЛЬСЬКО-МОСКОВСЬКИЙ СОЮЗ

(У зв'язку з порушенням в американсько-польській пресі питання, як стоїть справа з польсько-українськими відносинами і зв'язками).

Стоїмо, напередодні нового союзу: польсько-московського. І, очевидно, окупленого коштам України і українського народу. Забуваючи на давні поділи Польщі й на польські криваві повстання проти Москви з років 1830, 1831 і 1863, чи ті сибірські каторги, про які так багато пишеться в історії визволення Польщі, польська політика пішла знову давним погубним для неї шляхом і знову визнає тільки Москву і Варшаву, Польщу і Росію. Замість тут те, що сталося це тепер у такому часі, коли починається підносити в деякій лінійській пресі голоси, що саме тепер є пора, щоб порозумілись з українським народом...

I.

Хочемо відразу зазначити, що не беремося на тому місці виходити в саму суть проблеми: Україна і Польща.

Навіть не будемо обговорювати основні українсько-польські відносини у давньому минулому, ні навіть у найновішій добі, бо хто хоче про це дізнатись, той знає, що на ту тему є вже величезна література. Коли ж брати ту проблему з журналістичного боку, то ледви, чи є яка інша проблема, яка булаб основнішою обговорена теж і на шпальтах американсько-української преси ніж українсько-польська. І ще хочемо підкреслити, що не маємо навіть крихітки надії, щоб ось та проблема могла бути розв'язана шляхом розговорів з польськими урядовими чинниками, себто з тими, що тепер заважають на польській урядовій політиці поза границями Польщі. Саме останні події підтверджують це дуже вимовно. А що про це думають тепер у самій Польщі — не знаємо. Можемо тільки приймати як можливе те, що нам доносять, а саме, що на Західній Україні, як вона була під більшевиками, поляки, себто звичайні люди, перейшли значну еволюцію і ніби пізнали, що вони дуже прогрішили тим, що так легковажно ставились до української проблеми, до того, що Україна є і повинна бути. Чи таку еволюцію перейшла вся думаюча польська еліта, що є в Західній Україні, чи в самій Польщі, не знаємо. Зате з того, як поступають польські політичні світочі поза Польщею, себто, як поступає у першу чергу польський уряд на вигнання, можемо цілком сміло заключати, що польська ментальність остала та сама, що

II.

Та по правді так є, що ніхто з українців не вірить, щоб можна з поляками домовитись до того, щоб можна було українцям і полякам по добуті замовкла, а інша стала будитись зі сну, вставали й козак, одмовляючи молитви, вели до пілля дрімучих коней і самі вминалися. І знову записували до каталогу життя. Козаки знову жаждали й небо на сході зарожівало, запалилося, звивали шатро й пускалися в дальшу дорогу. Коні здорово форкали та зривали серед степової трави росисті квіти. Козаки їхали мовчки, хто смоктав люльку, а хто такі куняв у сідлі, досиплюючи очі.

Та вже, як зійшло сонце й осушило росу на траві проспання вже й думати не можна було. Хмарою зліталася степова комашня, колючі сірі мухи-сипілки, і тоді ні людям, ні худобі спокою вже не було. Даремне коні обганялися довгими хвостами та головами, даремне козак вимахували лопухами і галузками, комашня небагато собі з цього робила й тягла далі.

Довго так мандрували, поки не натрапили на першу козацьку редуту й високу фігуру з бочкою смоли на вершину. Тут уже почалося заборозьке царство з твердим січовим законом. Тут безпину воєн-

ному розмежувались. А коли етак тверде переконання, то, річ ясна, мусить бути на те дуже важкі причини. І вони дійсно є.

На нашу думку ті, що стоять у вершу польської політики, визнаються на потенційній силі українського народу далеко менше ніж той польський хлоп, що живе між українськими селянами. Тому польський провід цілковито не визнається і на українських визвольних змаганнях, на тому, що українська визвольна і соборницька ідея нині такі сильні в українських масах, що якщо нові трагедії український нарід знову не переживав, він ще завжди буде настільки сильним, щоб знищити тим чи іншим способом того, хто його поневолює і розділює. Тому, якщо щастя не дописало Польщі, та якою великою вона знову не поставала, якщо вона захопить знову українські землі, вона їх знову надовго не вдержить. Іншими словами: посідаючи їх, зготує собі знову нову катастрофу.

Те, що пишемо, не є ніякою новиною. Це історична правда. Це правда навіть останніх 20 років існування найновішої Польщі. Та такі правди до польського проводу ніколи не промовляли і не промовляють до них і сьогодні.

Польські політики не хочуть вглядитись в історичну польську місію і пізнати, що саме та "місія" коштує поляків до цієї того, що вони чотири рази наворотами мали свою державу і чотири рази її втратили. Це ясно говорить, що коли поляки приписують собі якусь "місію", то видно, що її, або не вміють сповнити, або не можуть, бо вона понад їхні сили.

Польща мала багато часу і нагод, щоб вміти зговоритись з не-польськими народами і їх для своєї "місії" приєднати. Та дійсність є така, що як самі поляки це добре знають, всі ті народи ставляться до польської "історичної місії" наскрізь негативно, вважаючи її закритим імперіалізмом, і то таким, що є дуже поганой марки. Польське панування зводило не-польські народи до ролі геліотів, що мали в минулому працювати для польських магнатів, а в сучасному для соток тисяч "урядової бранжі", що мов саранча обсіла не-польські землі, зокрема українські, позбавляючи не-польський інтелект варстату праці. Подібне було з колонізацією, зверненою проти не-польського селянина. Ненависть, яка з цього виростала, була ще скріплено переслідуваннями на полірелігійним, освітнім, економічним, а навіть — спортивним. Бож годі забути, наприклад, ось таке, що польська влада, майже на передодні наближа-

ючої катастрофи, забрала українцям у Львові навіть спортивний майдан, Площу Сокіл-Батька, що її закуплено і розбудовано теж і американсько-українськими жертвами, збірними на протязі довгих десяти років. Очевидно, що такі речі можна вчисляти в безконечність. І є інші, наскрізь трагічні. Але всі вони не промовляють до розуму польських політиків. Вони їх взагалі не беруть під увагу. А прецінь так є, що всі давні й найновіші репресії були тимі елементами, що постійно підвержували той великий вогонь, що був викресаний українськими геніями і героями, які змалювали в міліонах українських людей образ чудової й вільної України в такий самий спосіб, як польські генії й герої не дали замислити в мозках і серцях поляків образів незалежної Польщі.

Польські політики цілковито не визнаються в українській історії. Вони знають її тільки з польських підручників, чи з повістей Сенкевича, або з того, що часами припадково перечитають те, що якась польська газета передрукує щось з якоїсь української газети.

Вони теж цілковито не знають української літератури. Колись, у давніх часах, то ще українські пісні співали і через неї ніби відчували, якою є українська душа. Але й українську сентиментальність толкували собі по своєму, добачуючи в українському народові "почівні людець", себто покірного й вірного слугу польського пана. Подібне добачували навіть ось та американка, що вийшла за князя Сапігу, а тепер описує в Америці свої враження. Хоч була недовго в польським шляхоцьким домі, але духа його відчула, бо й за той короткий час навчилася пізнати "вірного Івана". Зате не могла ніяк зрозуміти українського священика, чи українських Сестер Служебниць, чи тих молодих у селі, що то чогось бунтувались проти польського пана і панської влади... Точнісенько так само не розуміють, чи не хочуть цього розуміти і родючі польські політики. І то навіть тепер, коли можуть оглянути власними очима наслідки ось такої політичної короткозорості.

Ще треба підкреслити, що польські проводирі ніколи не підходили до розв'язки українсько-польської проблеми в чесний спосіб. І то навіть тоді, коли та проблема була в них внутрішньою справою їх власної держави. Так було за історичної Польщі, як і тої, що повстала в 1918 році. Вони ніколи не думали додержувати навіть того, до чого самі зобов'язались.

Чи треба тут вчисляти козацькі договори? Чи пригадувати "нову еру" Романчуків і Барвінських за Австрії, а "нормалізацію" за властивої Польщі останнього періоду? Чи логічно навіть міжнародних договорів і зобов'язань? Теж нема найменших вказівок, щоб від часу, як Польща знову втратила свою незалежність, її державні мужи, що є поза границями Польщі, виявили щонайменше таке, з чого можна було вносити, що вони мають бажання польсько-українську проблему розв'язати в гідний спосіб в порозумінні з українським народом, з його представниками. Замість цього польські політики взялись продовжувати найбільш злочинну і погубну політику давньої, шляхетської Польщі. Думали хитрощами, користаючи з хвилевої політичної кон'юнктури, вирішити не тільки польсько-українську проблему, але українську справу взагалі, поминаючи цілковито український нарід, а подаючи руку до згоди Росії й пропонуючи новий поділ українських земель між Росією і Польщею, зг. л. поновне затвердження злочинства, доконаного в Ризі, в 1921 році. Отсе є той

"новий ніж у плечі України", що має бути новою польською політичною мудрістю...

Минуле Польщі повинно бути політиків навчати, що Польща ніколи не вдержиться, коли при її боці буде Росія, що була, є і буде далі імперіалістичною і брутальною, та що природна, себто велика і соборна Україна, повинна бути природною забезпечкою існування незалежної Польщі.

Але чи хто з політичних польських голов таке тепер підносить, над тим застановляється? Ні. Дрібні політичні воли цього не бачать. Вони шукають нових "успіхів", не вміючи глядіти в будучність, в те, що назриває. І самі копають гріб Польщі, хоч думають закопати в ньому кого іншого — український нарід — і так виратуватись від смерті.

III.

Так отже є, що на політичних польських овидах нема таких, щоб говорили про полагоду українсько-польських відносин у розумний і чесний спосіб, бо до цього треба розуму, відваги і чесноти. А таких політичних голов з принципами і далекосягалим думанням серед поляків не видно. Їх політичний провід, орієнтується тільки на "кон'юнктуру".

Тому, якщо так станеться, що в Англії справа України стане до певної міри актуальною, що там рахуватись будуть з тим, що український нарід може вже тепер чи пізніше заважувати на дійсний вислід цієї війни, тоді польські політики значуть шукати зв'язку з українськими політичними колами, очевидно, знову за якимсь посередництвом, так як тепер при допомозі інших говорять з советським послом в Лондоні й т. п. Самі польські політики не є в змоззі здобутись на таку ініціативу, бо вона вимагала б такого розумного й справедливого підходу до справи, що виходило б з якихсь принципів. В тому випадку — з демократичних принципів, себто з таких, що не визнають насильства одного народу над другим. А що таких демократів, оскільки іде про польсько-українські відносини, серед керівників польської політики поза Польщею не видно, то мусілоб, річ зрозуміла, посередничити якісь інші демократи — з Британії чи Злучених Держав.

Та все те належить до дуже далеких міркувань. Польські зарозумілі голови є тої думки, що коли іде про українців, то взагалі нема з ким говорити, як і нема кому будувати української держави... З того виходилоб, що коли іде про поляків, то є з ким говорити і є кому будувати польську державу... Замість на те відповідати, скажемо тільки те, що світ уже бачив, як будовано Польщу, якими силами і способами і як вона виглядала, коли існувала польська влада. Україні не помагає ніхто стати на ноги. Навпаки, добивано всіма засобами змагання українського народу до визволення і створення своєї незалежної держави. Визвольна українська боротьба і повстання наслідком неї українська держава українському народові сорому не принесла, а соромила тільки напастників, Росію і Польщу, що її добивали, що з нею так нечесно поступали, як нечесно поступають тепер, коли діляться українськими землями і торгують українським народом.

Не знаємо, що з того всього вийде. Зате певні одного, що трагедія українського народу цілком певно потягне за собою нову трагедію як для Московщини так і Польщі.

Літом цукор дуже часто збивається у грудки, так, що трудно його набрати. Замість розбивати стверді грудки зо стратою часу і марнуванням цукру, ліпше вставити цукор до холодильника, а по двох днях він стане знова сипкий.

АНДРІЯ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(4)

Перед Богданом розгорнулося нове, невидане досі життя: суворе, невибагливе, повне пригод та небезпек — козацьке життя. Іхали широким розлогим степом, тут і ночували у високій, степовій траві. Над річками розпинали шатро, припинали коней до вбитих у землю коликів, вішали на триножках китлини й варили страви. Держали пильну й чуїну сторожу.

Для Богдана була це перша, практична козацька школа.

Козаки йому говорили, чого козакові в степу треба берегтись. Вовк йому не страшний; вовка не боїться кінь козацький; ні навіть степова дитина. Від гадюки встереже багаття та овечий кожух, від татарина хіба пильна та чуїна сторожа. Та цього хтобудь не потрапить, хіба досвідчений козак,

що з степом знається, розуміє мову вітру та шестест трав степової, що пізнає по лету півні, по рухах дикої степової кози та боязкого зайця, відомі хижий татарин підстає.

Козаки новика на сторожі в степу не поставлять.

І Богдан старався за час тієї дороги навчитись від бувало-го батькового десятичника степової мови, навчитись і непомилливої астрономії голубого неба, щоб ніколи не зблудити нів день ні вночі та не датись нечесному завести на манівці. Богдан мав тепер добру нагоду дізнатись що чарівну степову ніч, при звуках музики нічної звірі та птиці, що виявляє життя степу і його мешканців. Подорожний порядок дня був одиоманітний. Коли сонце стало наближатись до кінця своєї денної мандрівки, коза-

ки шукали відповідного місця на пічлі. Вибирали звичайно місце на узгір'ю, близько води, річки чи ставка. Розсідлювали коней, збирали суху траву та хмиз та розводили вогонь. Дехто ставав ловити рибу й ніколи не вертався з порожніми руками: щого добра в Україні було багато. Іноді доводилось зустріти дикого козу й було печене м'ясо. А каші, сала, сухарів та хліба надавала Богданова мати доволі, щоб по дорозі не треба було голодувати.

Після вечері десятичник Нечипір визначав часті, а тоді можна було лягати спати, коли хто хотів. Та чим може людина в погідний, літній вечір серед українського степу занути? Тож козак, позакурювали люльки та стали балакати. Розказували собі казок про відьом, чарівників, чортяк, що їх видумала народня фантазія ще в далекій давнині нашої. Вартові стояли на конях зоричи пильно за кожним шестестом вітру, за кожним порухом трави.

А як тільки стало на світ заноситись, як зорі стали одна за одну погасати, як нічна

птиця замовкла, а інша стала будитись зі сну, вставали й козак, одмовляючи молитви, вели до пілля дрімучих коней і самі вминалися. І знову записували до каталогу життя. Козаки знову жаждали й небо на сході зарожівало, запалилося, звивали шатро й пускалися в дальшу дорогу. Коні здорово форкали та зривали серед степової трави росисті квіти. Козаки їхали мовчки, хто смоктав люльку, а хто такі куняв у сідлі, досиплюючи очі.

Та вже, як зійшло сонце й осушило росу на траві проспання вже й думати не можна було. Хмарою зліталася степова комашня, колючі сірі мухи-сипілки, і тоді ні людям, ні худобі спокою вже не було. Даремне коні обганялися довгими хвостами та головами, даремне козак вимахували лопухами і галузками, комашня небагато собі з цього робила й тягла далі.

Довго так мандрували, поки не натрапили на першу козацьку редуту й високу фігуру з бочкою смоли на вершину. Тут уже почалося заборозьке царство з твердим січовим законом. Тут безпину воєн-

ний стан з усією строгістю. В редуті прийняли їх радо та погостили. Богдан вперше мав нагоду придивитись до козацького обзаводу життя. Козаки знову ж оглядали цікаво новика зі старого козацького роду. Дивним видавалось Богданові, що козакі ходили тут у дрянній одежі, дехто й без сорочки. Тут не місце гарної вдягати. На це буде час на Січі, або коли за дозволу старшини можна буде поїхати в який придніпровий город погуляти. Тоді то вже й бритва найдеться і гарна одежа й чоботи-сапанці. Придивлявся тут Богдан, як козакі їли із малих деревляних коритців, кожний своєю ложкою, часто прикрашеною мистецькою різьбою; карами та хрестиками. Харків тут не бракувало. Запорожжя під вмілою, твердою рукою тодішнього гетьмана Сагайдачного мало всього доволі та у свій час.

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ЯК І КОЛИ НАРОДИ НАВЧИЛИСЬ РОЗМОВЛЯТИ КОЖНИЙ СВОЮ МОВОЮ?

Скільки є на світі різних мов?

Тепер на цілім світі є більше як вісімсот всіяких мов. В самій Азії нараховано 153 мови. В Африці — 114, в Австралії та Океанії — 117, в Америці — 423, в Європі — 53. Це, — не рахуючи діалектів підмов. А коли і їх порахувати, так усіх їх буде на світі поверх півчверта тисячі. Отже, бачимо тепер, скільки на світі мов. Одною мовою розмовляють сотки мільйонів людей, а другою тільки кількадесяті одиниць. Одну мову, приміром, англійську, можна почути в кожній закутині світа, а другу ніде не почуєте, хіба десь у незаних нікому безвістях.

Кожна мова — диво над дива.

Але дивота полягає в тім, що всі люди, рішучо усі, розмовляють якою небудь мовою. Рішучо усі, завинятком хіба хорих та вроджених недотеп; і кожний на своїй мові може висловити кожну свою думку, кожне своє бажання, кожне чуття, усе, що треба, все, що є на гадці. І не тільки висловити, а так, що усі його слова зрозуміє кожна людина, що розмовляє тою мовою.

Чому ж зрозуміє? Тому, що кожне слово сказане людиною щось означає. Слово — звук. Тож, коли чуєте той звук у розумі, сама з себе з'являється думка; та сама думка, котра була перед хвилиною в голові людини, що вимовила слово.

Отже воно і означає. Та людині з іншого народу це слово буде порожнім звуком, але тому крайнові воно буде не що іншого, як думка висловлена звуком.

Як же це воно сталося, що усі люди почали після звуків розпізнавати чийсь думку? Відразу здається, що людська мова то диво над дивами. Сама гадка до голови приходить, що певно колись усі люди мали вмовитись якимсь робом, дотично кожного слова, що власне котре воно має між ними значити. А є мови, що мають поверх сто тисяч слів. Як же можна в такому випадку зрозуміти відносно їх усіх з усіма людьми свого народу, з людьми котрих здебільшого з роду не бачив? Еге, — велике диво та людська мова, заплутана вона річ.

Але й заплутану річ можна зрозуміти та розплутати, треба тільки знати з котрого кінця зайти. А заходити треба ось як: спочатку зрозуміти, що простіше, а потім братись і до розплутання того, що дуже заплутане.

Якою мовою і як розмовляють поміж собою звірять?

Але тут заведе питання, чи є взагалі яканебудь мова звірять та птахів? Звичайно є. Це видно з того, що звірина звиряну, а птах птаха розуміє. Вони не німі сотворіння. Вони теж кричать та видають звуки. Вони приглядаються один до одного і розуміють багато не тільки з звуків, а й з рухів. Приміром, коли в кіньській табуні нашорощити вуха одна конячка, дивись, уже нашорощились і решта. Або візьмемо пташину зграю. Як злякається одна птаха та полетить, за нею зірвуться і інші. Тут наполошеній птаці не треба навіть кричати. Досить тільки їй полетіти так, щоб її бачили другі птахи того гатунку, вони полетять усі. Чому? Тому, що вони з її руху відчують, чому та полетіла.

Отже, мовляв, звірина звиряну, а птах птаха розуміє навіть після рухів: досить кому з них порухатись, а решта вже розуміє, чому той рухається.

Отже, тіло-рухи, чи міги, — це та ж мова, тому що за їхньою допомогою одно сотворіння чудово розуміє другого. Та інакше не могло б і бути.

Як йому не розуміти ляку або радощів другого такого самого сотворіння, коли воно само завжди виявляє свій переполох, або свої радощі такісінним робом? Звичайно виявляє. Не стримається, тому, що у нього і очі, і вуха, і серце, і мізок, і чуття майже такі самі, як і в усіх животин його гатунку.

Отже, от звідки береться порозуміння поміж животинами одного гатунку, від їхньої тілесної будови, а власне — від подібності в тій їхній будові. Кожний горобець, кожний віл, і всіляка інша животирина радіє і сумує тому, що того вимагає будова її тіла. Усі папури з радощів тріпають крилами, а всі пси махають хвостами. Як же їм не розуміти радощів або смутку других таких самих сотворінь як вони після їхніх таких самісінних тіло-рухів?

А що ж, як звиряна звиряні, птах птахові пічнуть подавати голоси, приміром, кричати, або співати? Звичайно звирятя того самого гатунку і по голосі розпізнають радощі або смутку таких же істот як і вони самі. Зрозуміють через те саме, що розуміють і чужі тіло-рухи. Бож в голосі, в криках, у співі можуть бренті також і смутку, і веселощі, і як і які хочете чуття. І дійсно брентять. Це знає кожний. Тому птах з птахою, а звиряна з звиряною можуть порозуміти всіма криками, без жадних слів.

Але й крики не всі однакові, — вони один до одного не подібні. Одна звиряна вміє вити, гаркати, муркотіти на велику кількість голосів та тонів. Птахи також співають та кричать всіляко. Досить, приміром, прислухатись до курячих балачок та криків. Кожна курка може кричати багатьма голосами: коли їй треба покликати курятя до поживи, вона кокоче одним голосом; коло налякається, вона кричить по іншому, наче вимовляє „к-рр“. Коли курка несе яйце, вона кудкудаче знов по іншому. Коли її здоганяє пес чи кіт — знов по іншому. Отже вона в різних обставинах видає всілякі голоси. І птахи її гатунку добре розуміють, що значить той рик.

І так не тільки в уток, а і в решті птахів. Так само і в звиряні. Звірять кричати всіляко після обставин. А про малпів розповідають, що у них є навіть власна мова, — вони вимовляють навіть якісь слова. І в звиряні кожний голос щось значить, і кожний звук треба розуміти по іншому.

Отже, хіба це не розмова за допомогою всіяких криків? Хіба ті крики не заступають собою слів? Хіба вони не будуть виразом чуття і взагалі внутрішнього духовного стану? Крики звірять це, хоч і не людські, а все в своїм напрямку слова. Це хоч і не людська, а все ж мова.

Як люди розмовляють без слів? Мова тіло — рухами.

Тай людина під час розмови не уникає звирячих та пташиних унівів. Жаден з нас не розмовляє без рухів. Ми теж згукими голосу виявляємо чуття та думку. Пригляньтесь до розмовляючої людини: вона і руками вимахує, і раменами порухає, і пальцями тиче, і брови насуплює, а що до голосу так і пригадувати багато не треба. Під час всілякої розмови голос що хвили відмінюється: раз сердитий, раз веселий, раз гучний, раз тихий, раз лествий. Отже слова собі слова, але без рухів та без всіляких виразів голосу жадна людина не обійдеться під час розмови. Отже тіло-рухи, чи міги та відмінні голоси потрібні і в розмові людини з людиною, так само, як це потрібне і звиряні, і птахам.

Особливо багато звирячого в мовах всіяких диких народів. Є такі народи, що цілком не годні розуміти один одного, не рухаючи під час розмови руками. Подорожні розповідають, про чорношкірих дикунів, як вони порозуміваються поміж собою. Є такі дикуни, котрі не можуть розуміти один одного, коли розмовляють у літмі. Чому? Тому, що вони не бачуть, як вони махають руками, доповняючи свою бесіду мігами.

Приміром одному дикунові — нігрові треба було сказати, що він завтра піде до ліса. А такого слова „завтра“ цілком нема в мові тих нігров. Яким же робом, в такому випадку, нігери висловлює ту думку? Він вимовляє три слова: „ліс“, „йти“, „день“, але попри те тиче пальцем поперед себе. Це буде в нього „день наперед“, себто „завтра“. Таким робом за допомогою пальців Нігери все ж умудряється висловити другому Нігрові те саме, що йому треба. „Завтра я піду до ліса“. І кожний нігери добре розуміє його, не дивлячись на те, що їхня мова не має „завтра“.

(Дальше буде).

вільна мова, — вони вимовляють навіть якісь слова. І в звиряні кожний голос щось значить, і кожний звук треба розуміти по іншому.

Отже, хіба це не розмова за допомогою всіяких криків? Хіба ті крики не заступають собою слів? Хіба вони не будуть виразом чуття і взагалі внутрішнього духовного стану? Крики звірять це, хоч і не людські, а все в своїм напрямку слова. Це хоч і не людська, а все ж мова.

Як люди розмовляють без слів? Мова тіло — рухами.

Тай людина під час розмови не уникає звирячих та пташиних унівів. Жаден з нас не розмовляє без рухів. Ми теж згукими голосу виявляємо чуття та думку. Пригляньтесь до розмовляючої людини: вона і руками вимахує, і раменами порухає, і пальцями тиче, і брови насуплює, а що до голосу так і пригадувати багато не треба. Під час всілякої розмови голос що хвили відмінюється: раз сердитий, раз веселий, раз гучний, раз тихий, раз лествий. Отже слова собі слова, але без рухів та без всіляких виразів голосу жадна людина не обійдеться під час розмови. Отже тіло-рухи, чи міги та відмінні голоси потрібні і в розмові людини з людиною, так само, як це потрібне і звиряні, і птахам.

Особливо багато звирячого в мовах всіяких диких народів. Є такі народи, що цілком не годні розуміти один одного, не рухаючи під час розмови руками. Подорожні розповідають, про чорношкірих дикунів, як вони порозуміваються поміж собою. Є такі дикуни, котрі не можуть розуміти один одного, коли розмовляють у літмі. Чому? Тому, що вони не бачуть, як вони махають руками, доповняючи свою бесіду мігами.

Приміром одному дикунові — нігрові треба було сказати, що він завтра піде до ліса. А такого слова „завтра“ цілком нема в мові тих нігров. Яким же робом, в такому випадку, нігери висловлює ту думку? Він вимовляє три слова: „ліс“, „йти“, „день“, але попри те тиче пальцем поперед себе. Це буде в нього „день наперед“, себто „завтра“. Таким робом за допомогою пальців Нігери все ж умудряється висловити другому Нігрові те саме, що йому треба. „Завтра я піду до ліса“. І кожний нігери добре розуміє його, не дивлячись на те, що їхня мова не має „завтра“.

(Дальше буде).

КИТАЙСЬКІ ЛЕТУНСЬКІ МАЙДАНИ

У Китаю говорять тепер про „чудо“, себто про будову летунської пристані сто тисяч кулями, виеквіпованими в ніщо інше, як лиш ручні знаряддя. Згаданий летунський порт, обіймаючий 1,000 акровий майдан, має бути вибудований в Ченгту, недалеко тибетанської границі на протязі 100 днів. Це летунське поле має бути збудоване для приміщення тих летунських фортець, яких головно-командуючий китайськими військами Чанг-Кайшек надіється від Злучених Держав. Він видав приказ, що на протязі 100 днів треба цю пристань збудувати. Китайський інженір, що скінчив ілінійський університет, стоїть на чолі цієї будови. Цей летунський майдан має бути збудований, як сказано, в Ченгту, де знаходиться китайський „Вест Пойнт“, себто військова академія. Кожна з 10 округів провінції Шехван має доставити до цієї роботи по 10,000 робітників. Та 100,000 робітників, відтягнених від щоденного заняття, не спричиняє великої шкоди провінції, що має 50 мільйонів мешканців.

Гірські стежки аж зачорніли від тих 100,000 робітників, що згромадились на великій, брудній рівнині, довкола Ченгту. Коли вони скінчать частину своєї будови, можуть вернути домі.

Нічого подібного не бачив світ від будови великих Пірамід і Великого Китайського Муру. Порох, що підноситься понад цим майданом, виглядає як дим на бойовім полі. Здалека чути удари молотків об каміння і дивний, голосний спів диких співаків робітників. Прапори повітають у поросі, а згори, простора рівнина як боеве поле, де до муршох подібні армії тягнуться і падають де молотки і парова підйома ведуть перегони, щоб скінчити один з найбільших повітряних майданів на світі.

Вони вживають 5,000 тачок, і 1,000 візків, 200,000 кошів і 35,000 ручних молотків. Мішають цемент своїми ногами і носять на своїх плечах велике каміння з корита ріки, віддаленого на одну милю. Та вони скінчать своє завдання в 100 днях, як приказав Чанг Кайшек. Буде так, як було з набором 5 мільйонів вояків з того невротайного, майже пустинного краю, яких вишколено, вбрано, прокормлено і узброєно. Так теж будовано й Бурменський Гостинець і довгу фантастичну дорогу до Росії.

КАНАДА ПОКЛИЧЕ ЖІНКИ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Міністер краєвої оборони в Отаві І. Л. Релстон і міністер військової служби І. Т. Торсон заявили представникам преси, що Канада покличе до військової служби також і жінки.

Жінки будуть приймати до служби в армії, моряцтвах і летунстві в характері автовок шоферок, кухарок і послужачок по шпиталях, касарнях і кантинах, а також до праці в магазинах, в б'юрах і т. п. До згаданої служби будуть могли зголошуватись всі жінки, без огляду на те, чи належать до зорганізованих вже охотничих жіночих корпусів, чи ні. Вони носитимуть відповідні однострої і будуть вербовані до служби в такий спосіб, як тепер асентерується вояків. Однак жінки будуть діставати меншу платню від тої, яку дістають вояки. На разі набір жінок буде відбуватися лиш до військової служби в границях Канади. Але, як заведе потреба, буде прийматись жінок до служби за морем.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

МАРІЯ СОКІЛ НА РЕКОРДАХ.

Як довідемося, наша славна співачка Марія Соکیل наспівала на рекорди, на запрошення Asch Recording Studios, Нью Йорк (дуже метка й рухлива грамофоновна компанія) вісім українських народних пісень, композицій Антона Рудницького, з самим композитором при фортепіані. Пісні є з різних сторін України, а саме:

„Ой радаб зірка зійти...“ (Бойківщина), „І по цей бік гора...“ (Подільщина), „Колискова“ (Гуцульщина), „Веснянка“ (Київщина), „Щедрик“ (Волинь), „Весільна пісня“ (Загально-українська), „Ой пряду, пряду...“ (Полтавщина), „Та пролив чоловік...“ (Кубань).

Усі ці пісні пані Соکیل виконувала в своїх концертах в Америці і Канаді.

Згадані рекорди вийдуть у формі альбому і вже скоро будуть в продажі. Буде це перший цього роду альбом рекордів українських народних пісень в артистичній обробці та в мистецькому виконанні.

СЕМЕН БУДЕННИЙ, маршал російської армії, що певно має важку роль в обороні Росії.

ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ ОТВОРИВ УКРАЇНСЬКІ КУРСИ МУЗИКИ

Проф. Олександр Кошиць був сердечним привітаний на відкритті двомісячного літнього курсу хорального співу, вправ й української музики. Класи відбудувались під ч. 260 Доферин Евію, Вишнігер, Ман.

Зі сторони Манитобського відділу Укр. Народного Об'єднання виголосив привіт В. Свістун, голова провінційної ексекютиви, а зі сторони освітнього відділу Об'єднання д-р П. Маценко, голова того відділу.

ФРАНЦІЯ НЕ ЗРИКАЄТЬСЯ СВОЇХ ПРАВ

ВІШІ. — Французький уряд заявляє, що перемир'я в Сирії означає тільки припинення боротьби і має наскрізь військового характер. Політично нема ніяких змін, бо Франція далі стоїть при тому, що їй належить мандат. До цього права вона зголосилась у слушному часі. Так заявляє уряд у Віші.

ВИЛКІ НЕ БАЧИТЬ КОРИСТИ ДЛЯ РОБІТНИКІВ, ЯКЩО НІМЕЧЧИНА ВИГРАЄ

НЬО ЙОРК. — Вендел Вилкі, виголосивши радіову промову, заявив, що робітники нічого не скористали, коли Німеччина перемогла в теперішній війні. Він обвинувачив Гітлера в нищенні робітничих і соціальних здобутків робітництва.

ВІЙНА У ФІНЛЯНДІ. — І війна знову прийшла до Фінляндії і знову з російського боку. На світліні з фінських жерел дим у Гелсінкі, підпалений російськими летунами.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО БРИТЕН, КОНН.

Чому день молоді?

Ексекютива Української Молодечої Організації стейту Конетикат, з п. Андрієм Мельником як головою й панною Бидлян як секретаркою на чолі, оголошує, що в дні 20. липня 1941. відбудеться в гарнімі Арбетер Лідер Парку, Іст Гартфорд, Конн. — „День Молоді“. В повідомленні про цей „День Молоді“ читаємо:

„Чому наша організація уряджує цей день? Чи лише на це, щоб до схочу забавитись, заробити якнайбільше грошей й вижити живим другого року?“

„Ні, — ціль цього „дня“ є, щоб започаткувати фонд на закупню відповідної літератури, як книжок і брошур (в англійській мові) й порозімати їх по американських публічних бібліотеках, університетах і до визначних осіб стейту Конетикат. Ніхто не може заперечити, що внаслідок теперішньої війни Україна займає передове місце на сторінках американської преси. А чи читачі цієї преси є якслід ознайомлені, що українська проблема є важною й що від її розв'язки залежить спокій в Європі? Можна сумніватися. Навпаки, неначе на глум історії, пересічний американець не знає, що Україна існує, а коли принагідно перечитає якусь книжку чи часопис, то й тоді в його розумінні Україна лишається лиш частиною московської землі, й якби етнографічно ніколи не існувала.

„Чи не пора нам представити Україну в правдивому світлі? Чи не пора доказати нам фактами, що Україна існувала, існує й існуватиме? Чи не пора нам доказати, що українські визвольні змагання ніколи не були й не є „чужою інтригою“? Чи не пора нам оборонити стремління українського народу та його право на самостійне життя?“

„Ми вважаємо, що пора! Уважаємо кончею представити американському суспільству, що змагання України йшли й ідуть в парі з ідеалами американського народу. Для нас, молоді стейту Конетикат, під сучасну пору це наші імперативні завдання!“

Далі читаємо в заклику, що молодь запрошує все наше громадянство взяти численну та активну участь в „дні молоді“. Також подається, що певну частину чистого доходу призначається на українських інтернованих і збігців, що знаходяться тепер по різних європейських країнах.

БРИТАНЦІ ЗАЯВЛЯЮТЬ СІРІЮ

КАІРО. — Бритійські війська зачали перебирати під свою владу цілу Сирію і Лебанон. Наслідком перемир'я будуть звільнені полонені з обидвох сторонах. Французькі вояки будуть могли вступити в ряди „вільних французів“ і далі боротись по бритійській стороні, або стати дитильними людьми. Найважливіше те, що скінчиться бритійська блокада й населення дістане поживу.

ЗА КООПЕРАТИВУ ДЛЯ ЦІЛОЇ КАНАДИ

Кооперативна Юнія Канади є за створенням організації для кооперативного купна. На річному конгресі делегати заявили в користь принципу гуртового купна і домагались, щоб теперішня Міжпровінційна Кооператива в Махінді Канаді, яка робить гуртові закупни для кооператив, зістала поширена.

Конвенція піддала думку, що провінційальні юнії в східній Канаді можуть допомогти в організуванні гуртових компаній для того дистрикту, так як добрий поступ зроблено в цілі гуртового закупна в західній Канаді.

УКРАЇНСЬКИЙ РИСІВНИК ВИБРАВСЯ В ЛІТНЮ ПОДОРОЖ

Відомий в Едмонтоні український студент-рисівник Петро Рапінчук, літ 20, вибрався в літню подорож на протязі двох місяців. Він є тої гадки, що в часі своєї подорожі придбає досить нового матеріалу, що буде йому помічний в його артистичній кар'єрі. В останній році він учався до школи Іст-вуд, а багато його нарисів містила студентська газета згаданої школи. Рапінчук думає відвідати Ванкувер, Скалісті Гори і Торонто, і сподіється зібрати там багато матеріалу до своїх шкіців. Свої подорожі відбуває він в той спосіб, що впрошується до перездіаючих дорогою самоходів. Він є все добре убраний і тому власники автів, не уважаючи його за грабіжника або волоцюгу, радо його підвозять.

Р. КІПЛІНГ у своїй прещкавій повісті **БРАТИ МОУГЛІ** оповідає про те, як малюний хлопець виріс серед вовків у джунглях і вивчився змичати диких звірів джунглів. З багатьма ілюстраціями.

Ціна 50 центів.
„СВОБОДА“
81-83 Grand Street
P.O. Box 346
Jersey City, N. J.

ВОЛИТИ ЛІТАТИ. — Підпоручник Кристофер Парзвигував до своєї комісії й посади в Дивізії Повітряного Корпусу та зголосився до активної летунської служби.

ЗАПОРОЖЖА

Написав А. Чайковський.

III. Звідкіля взялися запорожці?

Зразу, як Україна була під Литвою, не було ворожнечі між татарами й українцями. Татарські хани жили в згоді з литовськими князями. Часом траплялися драчі між татарськими чабанами і українцями за пасовиська і скот, але до великої ворожнечі не приходило. Аж згодом татарам не могло це подобатися, що українці завоюють степ і забиратимуть їм пасовиська. А татари були народом кочовим, не пахали землі, не мали сталого осідку і пробували там, де було добре пасовисько для коней, рогатого скота і овець. Вони стали з українцями ворогувати, нападали на них і грабили. Литовські князі стали ставити на пограниччя для охорони своїх хліборобів охоронні замки і під їх охороною могли люди жити. В разі набігу татарського ховалися люди по замках і звідсіля відбивалися. Хто втік до замку, той і спасся; кождо захищав татари у полі, той і пропав. Хто оборонявся, того вбили, або брали в полон. Це називалося на Україні „брати ясир“. У ясир брали людей здорових, дітей та дівчат і молодих, їх продавали на кримських базарах мов скотів. Дітей, особливо хлопців виховували в магометанській вірі на яничарів. Згодом прибуло стільки людей на Україну, що під замками вже не мали з чого жити. Треба було йти щораз далі в степ, щоби прожити. Люди йшли, але замків годі було з собою забрати, а безпека подальше замків ще більша. Люди йшли у зброю, щоби краще захищати себе оборонити. Кождий держав зброю на поготові. Це називалося „йти на уходи“. Там працювали все літо, а під зиму верталися додому. Але йдучи на уходи, треба було добути дозволу у старости, бо й так платили йому податі

Від одної фігури до другої було видно добре. Як лиш сторожний помітив, що в степу трава хвилюється і переконалися, що це не табун диких коней, ні диких степових кіз, або стадо бовбулів, і переконалися, що це татарський загін, зараз запалював смолою, зливали і втікали на коні до своїх. Коли на сусідній фігурі побачив варту горючу фігуру, запалював свою теж. Так робилося на третій і десятій фігурі. Це був умовлений знак, що орда йде. Ухадники збиралися зараз до городків, зносили сюди, що їм було треба і що можна було захопити, і ставали до оборони.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПОНКЕРС, Н. П. — Надзвичайний митинг Тов. Подільська Січ, від. 8, відбувся в п'ятницю, 18. липня, в год. 7.30 вечір, в галі Укр. Гол. Комб. 13 Вашингтон стр. Приситися всім членам, які були ухвалені на річній митингу. — Н. Чолій, предс.; В. Мандий, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. — Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103, відбулися в суботу, 19. липня, в год. 7. вечір, в церковній залі, 1231 Скот ул. Приситися всім членам місцевих і позамісцевих, прийняти на означений час. Вас. молодих членів, що попереходили до старших членів, приситися прихилити на збори та брати участь в товариських справах. Завжди є важкі справи до погодження. Також буде справоздання контр. комісії за минулий 6 місяців. — П. Семенчик, предс.; М. Адамчук, кас.; Т. Барчук, секр.

НЮ БРІТАН, КОНН. — Піврічні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 254, відбулися 18. липня, в год. 8, у Ситизенській Клубі. Приситися всім членам, бо будуть дуже важкі справи до погодження. — С. А. секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, відбулися в неділю, 20. липня, в галі парохіальній, 803 Фронт стр. Точно в 2. годині пополуночі. Приситися членам прийняти на означений час. Також прибудемо членам, котрі мають діти у діточих департаменті, що тепер мають переїздити, прохую прийняти і переїздити, бо тепер по 20. конвенції Союз дає багато-більше опуст, ніж передтим. Дітей можна переїздити до скінчення 15 років. Приситися також родичів унісуть своїх дітей до союзу; маємо тепер 5 років безпечення для дітей. Прибудемо членам платити свої вкладки на час, бо в противний раз будуть суспендовані. — За уряд: П. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорук, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97, відбулися 20. липня, в 2. год. в галі церковній, 47 Говп Еве. Приситися членам прийняти на означений час, щоби ухвалити не сидіти до 5. год. і чекати поодиноким на кожного члена, бо тепер гарячі дні. Збори будуть тривати надалі до пів до 4. год., а хто не прибуде на час, то собі сам зашкодить, а довгуючі будуть суспендовані. — В. Бродський, предс.; М. Табачук, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АП. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбулися в неділю, 20. липня, в год. 1. по обіді, в церковній галі, 74 Герріс Еве. Обов'язком кожного члена прийняти на збори та вислухати справоздання урядників і контр. за минулий 6 місяців. Також приситися членам вирішити свої вкладки. На тих зборах будуть важкі справи до погодження. — О. Косюк, предс.; П. Стойко, кас.; І. Козольський, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбулися в неділю, 20. липня, в год. 5. пополуночі, в церковній галі на Грінвіч Еве. Приситися всім членам і членам, місцевих і позамісцевих, вийти на означений час, бо маємо важкі справи до погодження. Комітет здатся справоздання з пікніку. Напоминатися довгуючих членів, щоби вирішити свої вкладки, бо в противний раз поступитися після статуту. Приситися не забувати за нових членів. — Василь Карий, предс.; Василь Блашук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

„МІС ВІСКАНСІН“
Цей титул надано Беті Ан Міллер, студентці вчительської колегії в Милвокі.

ПАСЕРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбулися в неділю, 20. липня, в год. 2. пополуночі, в локалі У. Н. Дому, 237 Гов Еве. Зогляду на літню пору всіх членів і членів, приситися зійтись, точно на означений час так, щоби збори довго не затягнулися. — Петро Головачук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. П. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 117, відбулися в суботу, 19. липня, в год. 3.30 вечір, в галі Обов'язком усіх урядників і членів прийняти на збори, бо буде справоздання за 6 місяців. Не являючись підлягає карі після статуту. Збори розпочнуться точно в год. 8. вечір. — С. Мадарський, предс.; Т. Ниньовський, секр.; С. Дотоцький, кас.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 99, відбулися в неділю, 20. липня, в галі Св. Божий, в галі церковній. Приситися членам взяти участь у тих зборах, які є дуже важкі. Членів, що не прийшли, будуть суспендовані. — П. Герман, секр.

ГАМТРАМ, МІШ. — Місячні збори Тов. „Згода“, від. 20, відбулися в суботу, 19. липня, в 7. годині вечір, в Укр. Хаті, 2240 Грейнінг стр. Приситися всім членам прийняти на означений час, щоби можна було скорше перевести збори. Приситися також не забувати за приєднання нових членів, як старших так і дітей, до У. Н. Союзу. — Йосиф Прихилько, рек. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Піврічні збори Бр. св. Дмитрія, від. 288, відбулися в неділю, 20. липня, в год. 2. пополуночі. На зборах уряд заставити за перших шість місяців. Приситися, щоби членів явилися на збори, бо маємо важкі справи до погодження. — Юрій Забонський, предс.; Дмитро Мушатий, кас.; Андрій Данилюк, секр.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні й піврічні збори Бр. св. Володимира, від. 105, відбулися в суботу, 19. липня, в год. 7.30 вечір, в Укр. Громаді. Приситися всім членам прийняти на збори та вислухати справоздання урядників і контр. за минулий 6 місяців. — Мих. Мельник, секр.

Вода в Мертвм морі є п'ять разів більше солена як вода в океанах.

Щоб сіль у шклянній сільничці не збивалась в грудки, треба покласти до неї кусник бібули, а сіль буде суха.

3 МУЗИКИ

ПЕРШИЙ ВИСТУП „СІМКІ“.
„Сімки“ буде співати в Меточен. Перший раз на Українському Дні в стейті Нью Джерсі буде співати хор Вп. Пів. Джерсі в складі так званої „СІМКІ“ під проводом Вп. Пів. Т. Каскована.

Ми, привикли слухати в церкві спів мішаного хору, де мужеські й жіночі голоси зливаються в мелодійні акорди, а на пікніку в Меточен не чуємо як гарно звучить церковна пісня, коли пліне з грудей доброго мужеського хору. Голоси добрі, певні й вправлені так, що сміло можемо признати, що хор „Сімки“ це один з найкращих наших мужеських хорів в Америці.

„Український День“ відбудеться в меточен 20. липня. Преосв. Владика Кир Іван підприти Архирейську Службу Божу в асисті усіх Вп. ОО. Члорхів стейті Нью Джерсі. Додатк призначений на Семінар в Стенфорда. о. В. А.

УВАГА! УВАГА!
ПЛЕЙНФІЛД, НЮАРК, НЮ БРОНСВІК, БАВІД БРУК, РАРИТАН, КАРТЕРЕТ, ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ., і околиця!
ВЕЛИКИЙ ЛІКНІК
і опера
„НАТАЛКА ПОЛТАВКА“
оригінальний твір Івана Котляревського буде виставлена
В НЕДІЛЮ, 20. ЛІПНЯ 1941.
В ЛІТНІМ ПАВІЛЬОНІ МИКОДИ ФЕДІРКА в НЮ МАРКЕТ, Н. ДЖ.
Початок пікніку в 1., а вистава в 4. пополуночі.

На сцені нові декорації. Опера під зарядом популярних аматорів Красновська-Муковського. В опереті бере участь в ролі Петра співак М. Мельник. Буфет і пікнік під власним зарядом. Увесь загал дуже краще запрошує. Комітет.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ
ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС „СВОБОДА“

РОДИННА ПОДЯКА
3 ЕЛІЗАБЕТ, НЮ ДЖЕРЗІ
подякує Василеві і Ядковію Кардашам, пропущено було подяку п. М. Галинці, представникові, і п. С. Могилі, секретареві У. Н. Дому, що багато причинилися до того родинного свята.
Ювіляти
Василь і Ядковія Кардаш.

Only NORGE NIGHT-WATCH
DEFROSTS FREEZER AUTOMATICALLY Every Night!

TRADE IN your old refrigerator and get America's newest—Norge with sensational new NIGHT-WATCH Automatic Defrosting and all the other big features.
Finest refrigeration all day every day with wonderful economy. Hollywood Beauty Cabinets, Famous Rollator Cold-Maker.

Model S-661 shown. Others start at **\$119.95**

SURMA 325 E. 14 ST., NEW YORK
(BETWEEN 1st and 2nd AVE.)

Підприємство СУРМА рекомендує НОРДЖ Рефрижератори всім українцям тому, що НОРДЖ вживає найменше електрики по слівстві „CONSUMERS UNION“.

ПРОДАЄМО ЗА ГОТІВКУ И НА СПЛАТИ

В СУРМІ також можна купити: Машини до прання, машини до прасовання, печі, радіо-комбінації і т. п.

Як потребуєте купити або маєте для нас знайомого купця, зайдіть з ним, напишіть або заличте: GRamercy 7-0729.

Слухайте Української Програми на Радіо Сурми кождої суботи від год. 4. до 4:30, стація WBNX, 1380 Kc.

SEE NORGE BEFORE YOU BUY!

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІО І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН в цілому прегарною металевому труною, двома автіями, караваном, бальсмуванням, вмиванням Похоронного Дому і т. д. **\$295.00**

Всі, чого треба, з вином одним в належності за церковну відправу в цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МІРОН ЛІТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Phila):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребники по ціні так низькій як \$150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОКН, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL, 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

СТАВЛЯЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСІЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

МОЛОДЬ ВІДЗНАЧУЄ. — Даниел Полінг в імені конвенції „Крисчен Ендевр“ дає медалью миннесотському гверніорові Стасенові.

ТАРЗАН Ч. 357. — Невже він захоче все пожертвувати?

Старий Банчак був заправлений в боротьбі. Він обернувся спиною до льва, а поперед себе держав цілий час Тома.

Та молодий лев бистро скочив йому на зад і затопив свої гострі мов голки зуби малпі в ногу.

Признаючи льва більшою небезпечкою, Банчак випустив Тома з рук, а всю силу приєднав львові.

Він однією своєю лапою стиснув пащу львові, а другою схопив його за хребет. Тепер зубами він шукав горла льва, щоб його перегризти.

THIS WAS TOMMY'S CHANCE TO ESCAPE... AT THE PRICE OF HIS JUNGLE FRIEND'S LIFE!